

MINISTERSTWO
RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Ubezpieczeń Społecznych

DUS-III.055.1.2022.MSz

Warszawa, dnia 17 maja 2022 r.

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r., poz. 870) zawiadamia, że Pani petycja złożona w imieniu osób sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi w sprawie zmiany okresu opłacania składek na ubezpieczenia społeczne poprzez objęcie obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne przez cały okres sprawowania opieki nad osobami zależnymi, została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Petycja dotycząca objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne przez cały okres sprawowania opieki nad osobami zależnymi wpłynęła do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w dniu 21 stycznia 2022 r.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- matce lub ojcu,
 - opiekunowi faktycznemu dziecka,
 - osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną,
 - innym osobom, na których zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ciąży obowiązek alimentacyjny z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności
- jeżeli osoby te nie podejmują się lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu

niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18-go roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25-go roku życia.

Zgodnie z art. 12 ustawy z 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, osobie pobierającej świadczenie pielęgnacyjne, która po dniu 1 stycznia 2022 r. nabyła prawo do świadczenia emerytalno-rentowego, wymienionego w tym przepisie, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, jeśli jest korzystniejsze.

W myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych świadczenie nie przysługuje osobie, która ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym¹. Zgodnie jednak z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego przepis ten w zakresie, w jakim stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, został uznany za niezgodny z Konstytucją i utracił moc 9 stycznia 2020 r.² Oznacza to, że osobom tym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne i stosuje się do nich przepisy dotyczące tego świadczenia.

W związku z tym, osoby, które pobierają świadczenia pielęgnacyjne i mają ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tego tytułu.

¹ Art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615)

² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1257)

Natomiast w odniesieniu do sytuacji rolników w świetle obowiązującego od dnia 1 października 2015 r. stanu prawnego (art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników) osoby, które podlegały ubezpieczeniu jako rolnik lub domownik i zaprzestały prowadzenia działalności rolniczej lub pracy w gospodarstwie rolnym w związku z nabyciem prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych albo zasiłku dla opiekuna na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, mogą podlegać ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w KRUS na wniosek – do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Składki miesięczne (opłacane kwartalnie) na to ubezpieczenie za ww. osoby, opłaca organ przyznający świadczenie opiekuńcze tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w wysokości 10% emerytury podstawowej.

Jedną z okoliczności wskazanych w przepisie art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, powodujących zaprzestanie podlegania przez opiekuna osoby niepełnosprawnej ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu i opłacania składki na to ubezpieczenie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta jest uzyskanie przez opiekuna prawa do emerytury lub renty. Tym samym decyzja opiekuna, przez jaki okres czasu będzie korzystał z uprawnienia wynikającego z art. 16 ust. 2 pkt 4 ww. ustawy, może wynikać z wieku oraz stażu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, jaki posiadał w dniu złożenia wniosku o objęcie ubezpieczeniem w trybie art. 16 ust. 2 pkt 4 ww. ustawy i opłacanie składek na to ubezpieczenie. Okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego jest zróżnicowany i wynika z daty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub o znacznym stopniu niepełnosprawności osoby wymagającej opieki.

Odnosząc się natomiast do systemu powszechnego, należy zwrócić uwagę, że zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym w tym osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne zostały uregulowane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 6 ust. 2a ww. ustawy, za osobą pobierającą świadczenie pielęgnacyjne wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na

podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych - przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobiety i 25-letniego przez mężczyznę.

Powyższe rozwiązanie dotyczące okresu opłacania składki zapewnia osobie, pobierającej ww. świadczenie opiekuńcze, ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez okres, który jest skorelowany z minimalnymi okresami uprawniającymi do najniższej emerytury. Emerytura przysługuje ubezpieczonemu po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat w przypadku mężczyzn. Po spełnieniu tego warunku osoba pobierająca ww. świadczenie opiekuńcze, która nigdy nie była aktywna zawodowo nabędzie prawo do emerytury w wysokości najniższej, gwarantowanej przez państwo.

Jednocześnie istotnym jest, że wójt, burmistrz lub prezydent miasta nie opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, jeżeli podlega ona obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu na podstawie ustawy lub na podstawie odrębnych przepisów lub jest ubezpieczona na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Jeżeli zatem świadczeniobiorca spełnia powyższe warunki, a w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych osiągnął niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobiety i 25-letniego przez mężczyznę to wójt, burmistrz, lub prezydent miasta jest zwolniony z obowiązku opłacania za niego składki na ubezpieczenia społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na istotny dla otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne, przepis określony w ustawie z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1621), który zawiera zmianę przewidującą uzupełnienie katalogu okresów, w których może powstać niezdolność do pracy o okresy pobierania świadczeń opiekuńczych (w tym świadczenia pielęgnacyjnego) także w sytuacji, gdy nie było obowiązku opłacania za nie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Umożliwia to osobom uprawnionym ubieganie się o rentę z tytułu niezdolności do pracy w przypadku, gdy niezdolność do pracy powstała w okresach pobierania świadczeń opiekuńczych, za które nie było obowiązku opłacania składek ubezpieczeniowych, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Jednocześnie wskazać należy, że kwestie przedstawione w petycji są nadal wnikliwie analizowane pod kątem zasadności wprowadzenia przedstawionej propozycji.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Eliza Wiśniewska

Zastępca Dyrektora

Departamentu Ubezpieczeń

Społecznych

/-kwalifikowany podpis

elektroniczny-/

Załącznik:

Klauzula dotycząca przetwarzania danych osobowych przez MRiPS.

Do wiadomości:

Departament

Dialogu i Partnerstwa Społecznego

do nr: BM.II.055.5.2022.CN